

Було втрачено частину внутрішнього ринку внаслідок зменшення кількості клієнтів банківських установ держави через недотримання принципів угод між банками та вкладниками. У реальному секторі економіки відбулось зниження рівня можливостей з боку держави щодо підтримки роботи вітчизняного промислового комплексу та скоротились обсяги державного фінансування програм розвитку галузей виробництва. Втрачено окремі позиції вітчизняними промисловими підприємствами як на внутрішньому, так і зовнішніх ринках. Зменшилися темпи зростання виробництва промислової продукції для значної кількості підприємств. Окремі підприємства, діяльність яких найбільшою мірою залежала від впливу зовнішніх процесів, було закрито. Знизилась обсяги експортних поставок з боку промислових підприємств держави. Відбулись занепад окремих територіальних формувань, підприємства яких є місто утворювальними, переорієнтація діяльності підприємств на випуск нових видів продукції, зниження технологічного потенціалу та скорочення чисельності працюючих.

Дутченко О. М.

к. е. н., доцент

кафедри теоретичної та прикладної економіки

Дутченко О. О.

асистент

кафедри фінансів

Української академії банківської справи НБУ

м.Суми, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ КРЕДИТНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Аналіз діючої практики банківського кредитування засвідчив, що застосовані підходи організації моніторингу кредитної операції не враховують тенденцій розвитку галузі приналежності позичальника. Збільшення кількості збиткових підприємств та, як наслідок, зростання частки проблемних кредитів у кредитних портфелях банків визначає необхідність вдосконалення підходів щодо проведення моніторингу кредитної операції.

З метою мінімізації кредитного ризику та підвищення якості кредитного портфелю банку пропонується проводити більш детальний аналіз середовища існування позичальника та його залежності від тенденцій розвитку галузі, шляхом врахування зміни середньогалузевих показників рентабельності діяльності.

Враховуючи це, організація моніторингу повинна передбачати наявність методичного забезпечення, збір та аналіз інформації, аналіз дотримання та виконання умов кредитного договору.

Наявність методичного забезпечення передбачає визначення порядку проведення моніторингу кредитної операції, зафіксованих у внутрішніх документах банку (Кредитна політика, Положення про проведення кредитування, Стандарти продуктів тощо) [2, С. 258].

Наступним етапом є збір інформації про суб'єкта господарювання – потенційного позичальника банку. На даному етапі збирається інформація про фінансовий стан суб'єкта господарювання (фінансова звітність), про об'єкт застави та дані щодо розвитку галузі приналежності суб'єкта господарювання.

Зібрана інформація аналізується на предмет фінансового стану, платіжної дисципліни, заставного забезпечення та тенденцій розвитку галузі.

Аналіз тенденцій розвитку галузі, до якої належить позичальник проводиться на підставі статистичних даних, оприлюднених Державним комітетом статистики України. В результаті проведеного аналізу визначається кредитний рейтинг позичальника з урахуванням його галузевих особливостей.

Вплив галузевого фактору на діяльність позичальника визначається шляхом врахування зміни середньогалузевих показників рентабельності діяльності.

При проведенні розрахунку класу позичальника за основу приймається порядок визначення кредитного рейтингу позичальника шляхом введення коригуючої поправки до його базової оцінки кредитоспроможності [1, С.88].

Особливостями запропонованої послідовності проведення моніторингу кредитної операції є поглиблення збору інформації, за рахунок аналізу сфери діяльності позичальника, з точки зору тенденцій розвитку галузі.

Контроль (переоцінка класу позичальника) проводиться щоквартально, станом на перше число кварталу.

Проведені удосконалення методичного забезпечення організації моніторингу кредитної операції з урахуванням галузевих особливостей позичальника дасть банку досягти головної мети кредитної політики щодо зменшення кредитних ризиків, забезпечити діючий та оперативний контроль за дотриманням процедури банківського кредитування, а також конкретизувати кішени цілі та способи досягнення ефективності проведення банківського кредитування.

Література:

1. Дутченко О. О. Розробка підходу до врахування галузевого фактора діяльності позичальника при проведенні банківського кредитування / О. О. Дутченко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. Випуск 1. – 2011. – С. 86 – 92.
2. Карасьова, З. М. Місце кредитного моніторингу в процесі кредитування / З. М. Карасьова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми, 2004. - Т. 9. - С. 257-263.

Дяковський Д. А.

к. е. н., старший викладач

*кафедри фінансів факультету економічних наук
Національного Університету Києво-Могилянська Академія
м. Київ, Україна*

СЛАБКІ СТОРОНИ СУЧАСНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

Розвиток платіжних систем в більшості країн іде шляхом підвищення ролі інноваційних технологій в грошовому обігу. Тому повноцінна участь України у міжнародних фінансових відносинах зумовлює застосування сучасних платіжних інструментів. До таких інструментів належать зокрема електронні гроші, поява яких стала результатом стрімкого розвитку інтернет-технологій і які поступово набувають все більшу вагу в якості засобу платежу доступного і зручного як на рівні окремих регіонів, так і в глобальному грошовому обігу. Проте названий платіжний інструмент крім ряду суттєвих переваг має низку слабких сторін. Ціль даної роботи - визначення особливостей електронних грошей, які можуть мати негативний вплив на їх подальший розвиток.

По перше серед науковців відсутня єдність щодо визначення терміну «електронні гроші» і їх місця в класифікації засобів платежу. А розуміння економічної сутності електронних грошей має стати підґрунтям для розробки адекватної системи правового регулювання випуску та обігу цього профоресивного інструменту. Власне, розглядаючи електронні гроші можна в широкому розумінні як усі види грошей, які випускаються і функціонують у вигляді записів на рахунках на спеціальних технічних пристроях. В такому розумінні до них можна віднести зокрема і гроші випущені державою в безготівковій формі, які функціонують в банківській системі електронних платежів, і гроші інших емітентів, які функціонують за межами банківської системи. Однак, найчастіше вгаданий термін застосовується у вузькому розумінні, яке охоплює саме недержавні електронні гроші, які функціонують в мережі інтернет. Тепер спробуємо зробити стислий огляд думок відомих учених щодо сутності електронних грошей. Так, В.М. Усоскін запропонував визначати їх як записи у пам'яті банківських комп'ютерів, які передаються каналами дистанційного зв'язку, що фактично ототожнює електронні гроші із безготівковими розрахунками. Подібного тлумачення дотримувався Ю.В. Пашкус, який зробив висновок, що електронні гроші не є новим різновидом грошей, а їх обіг – це той самий депозитний обіг, але з використанням нових інформаційних технологій. Аналізуючи суперечності у визначенні сутності електронних грошей, О.І. Лаврушин відмітив, що деякі спеціалісти класифікують їх одночасно і як готівку («цифрову готівку»), і як безготівкові гроші[2]. Враховуючи викладене, віднесення електронних грошей до безготівкових платіжних засобів видається правомірним.

В зв'язку з тим, що електронні гроші виникли відносно недавно, значна частина країн ще не має відповідної системи правового регулювання в сфері їх випуску і обігу. Зокрема в Україні електронні гроші фактично функціонують вже декілька років, проте деякий час порядком їх випуску і обігу не мав належного правового регулювання, хоча це не заважало громадянам ними успішно користуватися. При цьому підстав для заборони їх застосування не було. Проте, тенденція до суттєвого зростання обсягів електронних платежів за межами банківської системи, враховуючи необхідність попереднього платежу у національній валюті та можливість обміну на національну